

Grundläggande granskning - Kollektivtrafiknämnden 2022

Revisionsrapport nr 25 2022

Ansvarig verksamhet	Revisionskontoret
Kontakt	Marcus Olofsson, tfn: 010 831 140 41, e-post: marcus.olofsson@regionvarmland.se
Datum	2023-03-30
Diarienummer	Rev/23021
Region Värmland Regionens hus 651 82 Karlstad	

Innehåll

1. Bakgrund	4
1.1 Syfte och frågeställningar.....	4
1.2 Avgränsning	4
1.3 Revisionskriterier.....	4
1.4 Metod	6
2. Granskningens resultat.....	7
2.1 Har nämnden tolkat mål och uppdrag från fullmäktige (avseende både verksamhet och ekonomi) och brutit ned dessa i sin nämndplan?	7
2.2 Har nämnden beslutat om uppföljning och rapportering av verksamhetens resultat samt hanterat eventuella avvikelser i resultatet?	8
2.3 Har nämnden en övergripande process för den interna kontrollen?	8
2.4 Har nämnden fattat beslut inom ramen för sina befogenheter?	9
2.5 Har nämnden en ändamålsenlig beslutsformalia?	9
3. Sammanfattande revisionell bedömning.....	10
Bilaga - Resultatsammanställning för Kollektivtrafiknämnden	10

1. Bakgrund

Regionens revisorer ansvarar för att genomföra en årlig granskning av samtliga verksamheter. Utifrån detta uppdrag och ansvar har regionens revisorer utarbetat dokumentet "Granskningsstrategi" i vilket beskrivs de områden som revisorerna främst ska fokusera på under innevarande mandatperiod. Den årliga granskningen omfattar grundläggande granskning, fördjupad granskning samt granskning av årsredovisning och delårsrapport.

Den grundläggande granskningen handlar bland annat om den uppbyggnad som nämnderna har för att uppnå en fullgod styrning, uppföljning och kontroll. Revisorerna ska i den grundläggande granskningen bedöma om förutsättningar för tillräcklig intern styrning och kontroll finns, samt om det fungerar i praktiken.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet är att utifrån en översiktlig granskning bedöma om Kollektivtrafiknämnden har en tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Utifrån syftet ska följande revisionsfrågor besvaras:

- *Har nämnden tolkat mål och uppdrag från fullmäktige (avseende både verksamhet och ekonomi) och brutit ned dessa i sin nämndplan?*
- *Har nämnden beslutat om uppföljning och rapportering av verksamhetens resultat samt hanterat eventuella avvikelser i resultatet?*
- *Har nämnden en övergripande process för den interna kontrollen?*
- *Har nämnden fattat beslut inom ramen för sina befogenheter?*
- *Har nämnden en ändamålsenlig beslutsformalia?*

1.2 Avgränsning

Granskningen omfattar Kollektivtrafiknämnden.

1.3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar. Revisionskriterierna hämtas ofta från lagar och förarbeten eller interna regelverk, policyer och fullmäktigebeslut. Revisionskriterierna kan också ha sin grund i jämförbar praxis. Granskningens revisionskriterier utgörs huvudsakligen av Kommunallag (2017:725), nämndplan och

mätplan för 2022, regionplan 2022 med flerårsplan för 2022 – 2024 samt nämndens reglemente.

Allmänt om nämnders uppdrag

Nämnderna ska upprätta en nämndplan för sitt ansvarsområde och utarbeta förslag till budget och ekonomisk flerårsplan inom de av regionfullmäktige fastlagda ramarna. Nämnden ska avge remissyttranden, utlåtanden och skrivelser inom ramen för dess ansvarsområde samt följa och verkställa fullmäktiges beslut, verka för att fastställda mål uppnås samt bereda ärenden som ska till fullmäktige.

Nämnderna ansvarar för att verksamhetens utveckling, nämndens styrning och uppföljning samt åtgärder vid brister är tillräckligt ändamålsenliga. Beslut ska årligen fattas om internkontrollplan baserad på en bedömning av risker knutna till Region Värmlands övergripande målbild. Nämnden ska kontinuerligt följa upp sin verksamhet. Nämnden ska delta i den övergripande planeringen av investeringar inom sitt sakområde samt samråda med berörda verksamheter om förslag till specificerade investeringsobjekt, utarbeta yttrande över och prioritera investeringsförslag.

Kollektivtrafiknämndens uppgifter

Kollektivtrafiknämnden har under mandatperioden bestått av 13 ledamöter och 13 ersättare som utsetts av Regionfullmäktige. Nämnden har även två utskott som bereder ärenden; ett arbetsutskott och ett tårtortstrafikutskott, med vardera 5 ledamöter och 5 ersättare. Nämnden har under 2022 haft 11 protokollförda sammanträden.

Ett reviderat reglemente fastställdes av fullmäktige för nämnden och började gälla från och med 2022-01-01. Orsaken till revideringen, vilket också gällde övriga nämnder, var att ansvaret för personalfrågor ändrades. Förändringen innebar att Regionstyrelsen är anställningsmyndighet och ansvarar för att anställa och besluta om upphörande av anställning för all personal, medan nämnden svarar för arbetsmiljö och övriga personalfrågor under anställningen, som ledning och fördelning av arbetet.

I reglementet framgår att Region Värmland är den regionala kollektivtrafikmyndigheten i enlighet med 2 kap. 2 § 4 st. Lag (2010:1065) om kollektivtrafik. Kollektivtrafiknämnden ska ansvara för de uppgifter som följer av Region Värmlands ansvar för den regionala kollektivtrafiken, när uppgiften inte enligt lag eller Regionfullmäktiges beslut ska fullgöras av någon annan, samt företräda regionen som regional kollektivtrafikmyndighet.

I Kollektivtrafiknämndens huvuduppgifter ingår bland annat att ta fram ett regionalt trafikförsörjningsprogram, besluta om allmän trafikplikt och ansvara för upphandling av allmän trafik. Inom det område som benämns som den särskilda trafiken ansvarar

nämnden för upphandling av färdtjänst, riksfärdtjänst, sjukresor och skolresor i de fall kommunerna upplåtet uppgiften till myndigheten. I övrigt ska nämnden enligt reglementet företräda regionen gentemot olika aktörer som ansvarig för kollektivtrafiken, följa utvecklingen inom kollektivtrafikområdet samt verka för forskning och utveckling inom området.

1.4 Metod

Granskningsinsatsen består i att följa nämndens protokoll med tillhörande handlingar. Revisorernas presidium har under året träffat nämndens presidium och fört en dialog om nämndens uppdrag, ansvar och interna kontroll m. m.

2. Granskningens resultat

2.1 Har nämnden tolkat mål och uppdrag från fullmäktige (avseende både verksamhet och ekonomi) och brutit ned dessa i sin nämndplan?

Nämnden fastställde vid sitt möte den 5 oktober 2021 (§ 124) nämndplan respektive mätplan för 2022. I nämndplanen anges på vilket sätt nämndens verksamhet och ansvarsområden knyter an till hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Totalt sex av agendans delmål har identifierats ha en tydlig koppling. Vidare finns en beskrivning av den av fullmäktige beslutade Miljöplanen 2021–2024 och en redovisning av hur nämnden bidrar antingen direkt eller indirekt till två av de sju målområdena.

I planen återges nämndens resultatmål som anges i den av fullmäktige beslutade regionplanen för 2022. Dessa är:

- God tillgänglighet och service,
- Minskad miljö- och klimatpåverkan.

I den efterföljande texten ges en beskrivning av hur nämnden tolkar målen och hur de ska uppnås. Bland annat anges att: *”servicen ska vara god, och invånarna ska känna att de kan resa med kollektivtrafiken, oavsett vilket syfte de har med resan och oavsett var i länet de befinner sig, och veta att de kommer fram i tid och med god komfort”*. Vidare anges att *”nämnden ska verka för att öka kollektivtrafikens andel av det motoriserade resandet, förbättra kollektivtrafikens egen miljöprestanda”*

I planen beskrivs även de förutsättningar som gäller utifrån lagar och förordningar samt nationella och regionala mål inom området.

Uppdrag och fokus 2022

Kollektivtrafiknämndens uppdrag och fokus för verksamhetsåret 2022 utgår vid sidan av fullmäktiges mål även utifrån det Regionala trafikförsörjningsprogrammets (2022–2026) fem fokusprocesser. Utöver dessa fem processer avser nämnden även att fokusera på *”Särskilda persontransporter”* samt arbetet med omstart *”Post - Corona”*. Nedan följer en sammanfattning av nämndens fokusområden för 2022:

- Digitalisering
- Framtidens affärs- och kundmodeller
- Utveckling av mobilitet och tjänster
- Framtidens trafiksystem
- Samverkan
- Särskilda persontransporter
- Post-corona kollektivtrafikens omstart

I relation till varje fokusområde redovisas ett flertal aktiviteter som nämnden kommer att arbeta med under året.

Mätplanen ingår som en bilaga till nämndplanen och baseras på regionplanens resultatmål för 2022. Den innehåller ett flertal indikatorer som relaterar till regionens/nämndens övergripande mål om god tillgänglighet och service och minskad miljö- och klimatpåverkan, samt de organisationsövergripande perspektivmålen inom hållbar organisation där bland annat budget i balans ingår. Indikatornivåerna för 2022 står i de flesta fall inte i relation till tidigare års nivåer, troligtvis med anledning av pandemin. I några fall relateras de till 2019-års respektive 2020 års nivåer.

I mätplanen anges även om indikatorerna ska mätas på delår, helår eller månadsvis samt hur uppföljningen ska gå till och vilken källa som underlaget hämtas från.

2.2 Har nämnden beslutat om uppföljning och rapportering av verksamhetens resultat samt hanterat eventuella avvikelser i resultatet?

Nämndens arbete med uppföljning och rapportering av verksamhetens resultat framgår i aktuell nämndplan (sid 13). Enligt planen ska bland annat redovisning av hur nämnden fullgjort de uppdrag som fullmäktige lämnat i aktuell regionplan och reglemente två gånger per år genom delårsrapport och årsredovisning. Uppföljning av nämndplanen och mätplanen har skett genom lägesrapport tertial1 i juni 2022 (§ 93), delårsrapport i oktober 2022 (§ 127) och årsredovisning i mars 2023 (§ 53). Enligt årsrapport för 2022 (internkontroll, sid 20) framgår att nämnden även har fått månatlig ekonomisk redovisning.

I delårsrapporten som behandlades på nämndens sammanträde i september 2022 framgår att kollektivtrafikens nettokostnad för delåret var 43,4 miljoner kronor högre än budget och att prognosen för årets nettokostnad bedömdes bli 93,5 miljoner kronor högre än budget. De största avvikelserna var marknadsintäkt och trafik kostnad (§ 127). Av nämndens årsredovisning för 2022 framgår att underskottet för nämnden blev 98,1 miljoner kr.

Under 2022 har konsultbolaget EY genomfört en granskning på uppdrag av regionens revisorer gällande Kollektivtrafiknämndens ledning och styrning. I uppdraget har även ingått att bedöma hur nämnden följer upp ekonomin och hanterar det prognosticerade underskottet. Av granskningen framgår att nämnden vid två tillfällen under 2022, inom ramen för reglemente för god ekonomisk hushållning och resultatutjämningsreserven, ansökt till Regionstyrelsen om att överskrida budget om sammanlagt 60 miljoner kr. Enligt konsultbolaget EY skiljer det 35 miljoner kr mellan det ansökta beloppet och underskottets storlek. Ansökningarna har motiverats med nämndens behov av medel för att nå mål gällande ökat hållbart resande och att bidra till regional tillgänglighet och attraktivitet i enlighet med mål i regionplan och trafikförsörjningsprogram.

2.3 Har nämnden en övergripande process för den interna kontrollen?

Enligt Region Värmlands reglemente för internkontroll ansvarar Regionstyrelsen för att årligen fastställa en intern kontrollplan som innehåller regionövergripande

kontrollmoment. Huvuddelen av kontrollmomenten ska utformas så att de berör alla eller flertalet av regionens olika verksamhetsdelar. Regionstyrelsen ska årligen informera fullmäktige om organisationens samlade arbete med intern kontroll. Nämnderna ska utifrån egen riskbedömning besluta om egna kontrollmoment vid sidan av den regionövergripande kontrollplanen. Nämnderna ska vid behov initiera åtgärder som följd av resultaten av såväl regionövergripande som egna kontrollmoment.

Nämnden fastställde internkontrollplan för 2022 i november 2021 (§ 138). Den interna kontrollen ska utföras enligt följande (notering i kursiv stil efter varje punkt huruvida kontrollen genomförts):

- Ekonomisk redovisning, månadsvis – *OK* (enligt årsredovisning för 2022, sid 20).
- Trafikdirektör informerar om aktuella frågor vid varje nämndmöte - *OK*
- Uppföljning av de identifierade riskområdena – *OK*
- Tertiärrapport, tertiär 1 – uppföljning av nämnd- och mätplan. - *OK*
- Delårsrapport, tertiär 2 – uppföljning av nämnd- och mätplan. - *OK*
- Årsredovisning – uppföljning av nämnd- och mätplan. - *OK*

Utifrån den riskanalys som har tagits fram av verksamheten samt utifrån dialog på sammanträdet 2021-11-09 har nämnden beslutat att åtgärda och följa upp följande riskområden under året:

- Brister i digitala system gentemot kund,
- Mål i nämndplan nås inte,
- Nämndens budget och uppdrag avviker från intentioner och målsättning i det regionala Trafikförsörjningsprogrammet (2022–2026),
- Återfå resenärernas förtroende för kollektivtrafiken efter coronapandemin
- Upphandling servicetrafikavtal.

Enligt internkontrollplanen ska ovanstående risker på olika sätt lyftas i nämnden under året och i planen framgår även när detta ska ske och av vilken funktion. Vid en genomgång av protokoll för hela året framgår att nämnden fått en samlad återsrapportering av ovanstående risker i samband med genomgång av internkontrollen för 2022 (2022-11-22, § 138).

2.4 Har nämnden fattat beslut inom ramen för sina befogenheter?

Vi bedömer, utifrån vår översiktliga granskningsinsats, att besluten ryms inom nämndens befogenheter.

2.5 Har nämnden en ändamålsenlig beslutsformalia?

Vi bedömer att nämnden överlag har en ändamålsenlig beslutsformalia.

3. Sammanfattande revisionell bedömning

Vi bedömer, utifrån en översiktlig granskningsinsats, att Kollektivtrafiknämnden har en ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Av protokollen framgår att nämnden vid sina möten får löpande rapportering i enlighet med nämndplan, mätplan och internkontrollplan.

Bilaga - Resultatsammanställning för Kollektivtrafiknämnden

1. Har nämnden tolkat mål och uppdrag från fullmäktige (avseende både verksamhet och ekonomi) och brutit ned dessa till styr signaler för verksamheten?

Kontrollpunkter

1.1 Har nämnden fastställt en nämndplan i enlighet med anvisningarna i regionplanen och Allmänna bestämmelser för styrelse och nämnder?

1.2 Vilka planer och/eller mål har nämnden beslutat om i övrigt?

1.3 Vilka uppdrag till regionstyrelsen har nämnden beslutat om i övrigt?

Resultat/Bedömning

Nämnden har fastställt en nämndplan och en mätplan för år 2022. KTN/210029, 2021-10-05, § 124.

Under 2022 har noterats att nämnden antagit en Informationshanteringsplan 2022-12-13, § 180.

Nämnden har vid två tillfällen ansökt till Regionstyrelsen om att få överskrida budget. I granskningen av kollektivtrafiknämndens ledning och styrning bedömer konsultbolaget EY att regionen bör anta ekonomistyrningsprinciper som klargör hur nämnder ska följa upp eller reducera prognosticerat underskott. .

2. Har nämnden beslutat om uppföljning och rapportering av verksamhetens resultat samt hanterat eventuella avvikelser i resultatet?

Kontrollpunkter

2.1 Vilka krav ställer nämnden på uppföljning och rapportering?

Resultat/Bedömning

Nämnden ställer följande krav på uppföljning och rapportering:

- Ekonomisk redovisning (månadsvis).
- Trafikdirektör informerar muntlig om aktuella frågor i samband med varje nämndmöte.
- Uppföljning av de identifierade riskområdena – Presentera förvaltningens arbetssätt och ge förslag på eventuella åtgärder om brister upptäcks. Tillbudsrapporter vid behov.
- Tertialrapport, tertial 1 – uppföljning av nämnd- och mätplan.

- Delårsrapport, tertiäl 2 – uppföljning av nämnd- och mätplan.

- Årsredovisning – uppföljning av nämnd- och mätplan.

2.2 Uppfyller rapporteringen nämndens krav?

Nämndplanen och mätplanen har under 2022 följts upp och rapporterats enligt anvisningarna utifrån det som framgår av protokollen. Det noteras dock att den månadsvisa ekonomiska rapporten inte skrivs ut i protokollen, vilket för transparensens skull borde göras.

3. Har nämnden en övergripande process för den interna kontrollen?

Kontrollpunkter

Resultat/Bedömning

3.1 Har nämnden beslutat om en plan för uppföljning av den interna kontrollen utifrån en bedömning av risk och väsentlighet?

Nämnden har en fastställd interkontrollplan och har genomfört en riskanalys för 2022. KTN/210260, 2021-11-09, § 138.

3.2 Har resultatet av den interna kontrollen redovisats till nämnden i enlighet med nämndens beslut?

Av protokollen framgår att det har skett en samlad redovisning av de riskområden som lyfts i internkontrollplanen 2022-11-22 (§ 160).

4. Har nämnden fattat beslut inom ramen för sina befogenheter?

Kontrollpunkter

Resultat/Bedömning

4.1 Ryms nämndens beslut inom delegationen/uppdraget från fullmäktige?

Inga avvikelser har noterats.

4.2 Har nämnden tagit enskilda beslut av särskild vikt som bör uppmärksammas?

Kollektivtrafiknämnden har under året bland annat beslutat om förlängning av avtal gällande regionbusstrafik 2022-02-01, § 13, upphandling av servicetrafik respektive riksferdtjänst, samt införskaffning av reservfordon i form av tåg 2022-06-14, § 97.

5. Har nämnden en ändamålsenlig beslutsformalia?

Kontrollpunkter

Resultat/Bedömning

5.1 Rapporteras delegationsbesluten till nämnden?

Delegeringsbeslut för färdtjänst och riksferdtjänst samt yttrande över vissa plandokument, samt övriga beslut rapporteras enligt vad som kan bedömas utifrån protokollen löpande till nämnden. Revisorerna har under 2022 särskilt granskat anmälan av delegeringsbeslut i samtliga nämnder. Stickprov visade att Kollektivtrafiknämnden sammantaget hade en god och fungerande hantering av delegeringsbesluten.

5.2 Har nämndens protokoll justerats senast fjorton dagar efter sammanträdet? Har nämndens protokoll anslagits på den elektroniska anslagstavlan?

Granskningen har omfattat samtliga protokoll från nämnden och dess utskott 2022. Det finns inarbetade rutiner för att tillkännage de justerade protokollen på regionens digitala anslagstavla.

5.3 Är anslagsbevisen korrekt utformade avseende fristen för anslagets nedtagande?

Det finns en rutin för anslagstiden i enlighet med kommunallagen.

Revisionen är ett demokratiskt kontrollinstrument som på uppdrag av fullmäktige ska granska styrelsens och nämnders verksamhet samt presentera en revisionsberättelse. I Kommunallagen fastslås att revisorerna bland annat ska granska:

- Om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.
- Om räkenskaperna är rättvisande, samt
- Om nämndernas interna kontroll är tillräcklig.

Vidare genomför revisorerna fördjupade granskningar inom områden där det finns betydande risker som kan medföra allvarliga konsekvenser.

Region Värmlands revisorsgrupp består av 7 revisorer som utses av Regionfullmäktige. Revisionen biträds av sakkunniga vid regionens egna revisionskontor samt av upphandlade revisionsbyråer.

Information om revisionen och granskningsrapporter hittar du här: [Revision - Region Värmland \(regionvarmland.se\)](https://regionvarmland.se)
